

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

Visitatieverslag PO

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	OBS De Driebond
Adres	Engelberterweg 38
Postcode en plaats	9723 EM Groningen
E-mailadres school	w.zondervan@o2g2.nl
Telefoonnummer school	050-3210423
Directeur	Wieke Zondervan
Adjunct-directeur	Locatieleider: Sanne Lantinga
Daltoncoördinator	Annemiek Wever, Andrea Bouwman
Aantal groepen (PO)	6
Aantal leerlingen	126 per januari 2019
Populatie (PO)	
Aantal leraren	8
In bezit van Daltoncertificaat	5
Bezig met Daltoncursus	1
Nevenvestigingen	Ja
Stand van zaken inspectie	regulier
Visitatieteam	
Voorzitter	
Lid 1.	
Lid 2.	dhr./mevr.
Datum visitatie	24-04-2019
Soort visitatie	1 ^e licentieaanvraag
(besluit vorige visitatie)	2e licentieaanvraag
	x Licentieverlenging
	versnelde visitatie licentieverlenging
	Visitatie na bezwaarprocedure

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Binckhorstlaan 36, M 1.19
2516 BE Den Haag
Tel. 070 - 331 52 52
bestuursbureau@dalton.nl

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

niet van toepassing bij 1^e licentiaaanvraag

aanbeveling 1.

Ontwikkel de mogelijkheden om op basis van vertrouwen de kinderen meer inbreng en vrijheid te geven, door te differentiëren binnen de taak, waarbij ook het kind (gedeeltelijk) invloed heeft op het samenstellen van de taak.

evaluatie school

Om het overzicht op de taakbrief te bewaren, kiezen wij ervoor om differentiatie te benoemen in de groepsplannen. Het differentiatiewerk is bij de leerlingen bekend. In de methode rekenen zit differentiatie en kunnen de kinderen ook een keuze maken in welk niveau ze gaan werken.

Op de weektaak vanaf groep 4 is er aandacht voor individueel werk. Hierbij kunnen leerlingen zelf bepalen welk spel, welke opdracht ze uit de keuzekast pakken of welk onderdeel ze gaan oefenen op de computer.

In groep 3 is dit nog in ontwikkeling. Hierbij wordt gedacht aan de spellen van VLL. Hierin mogen de leerlingen zelf een keuze maken.

Op de dinsdagmiddagen vindt er keuzewerk in de groepen 3 t/m 8 plaats. Dit gebeurt sinds kort groepsdoorbrekend. De leerlingen geven hier zelf richting en invulling aan. Ze mogen een workshop geven, een workshop volgen, werken aan een leervraag of werken aan een keuzekaart. Ook kiezen ze zelf of ze samen gaan werken of dat ze individueel gaan werken.

Wij werken twee keer per jaar in een verhalend ontwerp. In een verhalend ontwerp verlopen de leeractiviteiten als een verhaal, een verhaal dat door de leerlingen zelf voor een groot deel wordt ingevuld of afgemaakt. Er is samenhang tussen de verschillende vakken in zinvolle contexten. Er wordt ingehaakt op de werkelijkheid van de leerlingen. Leerlingen worden aangesproken op wat ze kunnen en krijgen ruimte voor eigen beslissingen en nemen van initiatieven.

Sinds dit schooljaar wordt de methode van wereldoriëntatie niet meer standaard gevolgd, maar zijn de thema's gebundeld en verdeeld over de groepen. Ook binnen deze thema's van wereldoriëntatie is er veel ruimte voor ontdekkend, onderzoekend en ondernemend leren.

bevindingen visitatieteam

De differentiatie bij het rekenwerk hebben we gezien en bevestigd. De keuzekast bij groep 4 werkt en ook het keuzewerk bij de groepen 3 t/m 8 hebben we in werking gezien. Over het verhalend ontwerpen hebben we gelezen. Dat gebeurt dit jaar voor het eerst. Ook hebben we in de verschillende groepen de nieuwe vorm van W.O. gezien. Zie hiervoor ook **aanbeveling 1**.

aanbeveling 2.

Werk de kernwaarden 'vrijheid in gebondenheid' en 'samenwerken' uit in ontwikkelingslijnen met tussen- en einddoelen, zoals jullie dit hebben gerealiseerd voor 'zelfstandigheid' en implementeer dit in de praktijk.

evaluatie school

De verschillende kernwaarden hebben we uitgewerkt in ontwikkelingslijnen. Vanuit daar hebben we dit in doelen geformuleerd voor de leerlingen en in een overzicht gezet (zie Daltonboek). Als school zijn wij nog zoekende naar de vorm die hierin het meest effectief en rijk is. We hebben hier al wel een start mee gemaakt door de leerlingen doelen te laten kiezen waaraan ze willen werken. Maar we liepen er tegenaan dat er dan heel individueel gereflecteerd moest worden met de leerkracht, hetgeen veel tijd kost. Ook het oefenen van de vaardigheid vergt begeleiding, niet alleen het stellen van een doel zorgt ervoor dat er daadwerkelijk aan een doel gewerkt wordt. Dit is een aandachtspunt binnen ons totale proces van vernieuwing en verandering op onze school.

In de groepen wordt er gewerkt met een groepsdoel. Deze komen uit de lijsten van de doelen. Uit groepsgesprekken met de kinderen ontstaat een groepsdoel, maar het kan ook zijn dat de leerkracht n.a.v. observaties een voorstel doet voor een groepsdoel.

In 1 t/m 3 is het doel zichtbaar op een centrale plek in het lokaal.

In 4 t/m 8 is het doel zichtbaar op de weektaak.

Aan het begin van de week en aan het eind wordt het doel gereflecteerd. Regelmatig gebeurt dit ook tussendoor.

Vanuit het team is er nog de behoefte aan evaluatieformulieren en formulieren om bij te houden welke doelen zijn behandeld.

bevindingen visitatieteam

We hebben in het daltonboek de doelen gezien; de ontwikkelingslijnen zijn dus uitgewerkt. Er is een start gemaakt met de implementatie, maar door omstandigheden heeft dit vertraging opgelopen. De plannen zijn wel aanwezig in gesprekken. We hebben de groepsdoelen in de klassen gezien. Reflectie op de groepsdoelen hebben we tijdens de groepsbezoeken nergens gezien.

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

- De leerlingen werken op De Driebond vanaf halverwege groep 3 met een dagtaak. De dagtaak gaat over op een halve weektaak in groep 4 en hele weektaak in groep 5. We bieden de leerlingen de vrijheid om waar mogelijk zelf de volgorde en tijd te kiezen waarin zij aan de verschillende taakonderdelen werken.
- In sommige situaties kunnen leerlingen zelf bepalen of ze meedoen aan een instructie of niet. Als achteraf blijkt dat de leerling veel fouten heeft gemaakt in het werk, wijst de leerkracht de leerling er op dat hij/zij wel deel moet nemen aan de instructie die nog komt. Ook als leerlingen bepalen alvast aan de slag te gaan, maar vervolgens met veel vragen komen, benoemt de leerkracht dat de instructie nog komt en de leerling deze beter af kan wachten gezien de grote hoeveelheid vragen.
- De leerlingen kiezen binnen hun eigen werk deels zelf wat zij gaan doen. Samenwerken of zelfstandig werken: onze leerlingen hebben op bepaalde momenten zelf de keuze of ze samen willen werken, en met wie, of dat ze zelfstandig willen werken. De keuze staat ook aangegeven op de weektaak.
- Vanaf groep 4 starten de leerlingen met zelfstandig nakijken van hun werk. Dit wordt langzaam opgebouwd. *Dit onderwerp vraagt nog aandacht.* Het zelf nakijken wordt heel verschillend gedaan door leerlingen. Er zijn leerlingen die dit niet zorgvuldig doen, waardoor het effect van zelf verantwoordelijk zijn en reflectie vermindert. Het zorgt er ook voor dat de leerkrachten het alsnog controleren, omdat zij wel willen dat de kinderen daadwerkelijk leren van gemaakte fouten.
- Leerlingen werken op een verantwoorde manier aan hun taak, ze plannen zelfstandig hun taakwerk en ze hebben inbreng met betrekking tot wat er zoal in de klas moet gebeuren.
- Als de dag-weektaak niet af is dan wordt er met de leerling gesproken en naar een oplossing gezocht. *Het reflecteren op zo'n proces vraagt nog aandacht.*
- De kleuters worden direct bij de start op de school meegenomen in het werken met het Digikeuzebord.
- De materialen staan in de school op een vaste plaats en leerlingen kunnen de materialen zelf pakken.

- Op De Driebond zitten leerlingen in tafelgroepen die regelmatig van samenstelling wisselen. In principe is de afspraak dat we na iedere vakantie van samenstelling wisselen. Het werken speelt zich voornamelijk af in de eigen klas. Het gebouw van De Driebond leent zich helaas niet voor activiteiten op andere werkplekken dan de klas. In 2020 wordt onze nieuwe school geopend. Dit zal een school worden waar open lokalen en een leerplein te vinden zijn. Dit biedt onze leerlingen veel meer kansen om zelf een mooie werkplek te kiezen, al dan niet, samen met klasgenoten of leerlingen uit een andere groep.
- Keuzewerk is werk dat door de leerlingen zelf wordt gekozen. Eens in de week is er een groepsdoorbrekend keuzemoment. De leerlingen kunnen door middel van een vraag- en aanbodbord aangeven of ze een workshop willen geven of volgen. Ook kunnen leerlingen (samen)werken aan een leervraag of aan een keuzekaart.
- Aan het begin van het schooljaar zijn er de 'gouden weken'. Tijdens deze weken wordt er uitgebreid geïnvesteerd in groepsvorming en worden afspraken gemaakt over omgangsvormen met elkaar. De Driebond is een 'Vreedzame School'. Er is veel aandacht voor zorg voor elkaar en je omgeving.
- We hebben een leerlingenraad op De Driebond. Vanwege allerlei personele wisselingen heeft de leerlingenraad even stilgelegen. De draad is in januari weer opgepakt. Leerlingen van groep 3 t/m groep 8 hebben zitting in deze raad en komen iedere maand samen.

bevindingen visitatieteam

We hebben de opbouw van dag- naar weektaak gezien. Het taakwerk is nog erg leerkrachtgestuurd en biedt de kinderen weinig ruimte tot eigen keuzes. We hebben het keuzewerk in werking gezien en de leerlingenraad gesproken (zie hiervoor verslag gesprek met leerlingenraad).

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

- Het afgelopen schooljaar is er veel gesproken over de rol van de leerkracht. Vanuit de visiegesprekken is de essentie van de rol van de leerkracht sterk naar voren gekomen. De leerkrachten zetten zich in voor een leven lang leren. Leerkrachten inspireren leerlingen tot leren.

- Na een directiewisseling voelden onze leerkrachten de behoefte om, samen met de nieuwe directie van de school, te kijken naar de betekenis van verantwoordelijkheid nemen en vrijheid geven aan leerlingen. *Leerlingen leren naar zichzelf te kijken en vanuit een kritische houding leren aan een taak te werken, vraagt veel aandacht.*
- Verwachtingen naar elkaar worden uitgesproken. De leerkrachten hebben een positief kritische houding ten aanzien van onderwijs.
- De aanpak vanuit 'De Vreedzame School' geeft onze leerkrachten en leerlingen de mogelijkheid te werken aan een mooi pedagogisch klimaat.
- De leerkracht creëert een veilige werkplek- en leerklimaat door het stellen van duidelijke groeps- en werkafspraken.
- Omgaan met afspraken heeft de aandacht van de leerkrachten. Hier wordt veel over gesproken in de groepen. Situaties van alledag worden aangegrepen om met leerlingen uit te werken wat er gebeurt, wat ieders rol is, hoe je jezelf en een ander hierin kunt helpen. Leerkrachten hebben er oog voor om de leermomenten aan te grijpen. Leerlingen worden hier gevoelig door en hebben zelf vervolgens ook de behoefte met elkaar te praten over wat er gebeurt, of een bepaalde vaardigheid te oefenen. Het doel is dat de leerkracht steeds meer een begeleidende rol krijgt en de leerling steeds sterker eigen verantwoordelijkheid ervaart.
- Vertrouwen geven aan onze leerlingen helpt leerlingen om zelf richting te geven en keuzes te maken. Een mooi voorbeeld hiervan is het voorbereiden van een gymles door een aantal jongens uit de bovenbouw toen de vakleerkracht afwezig was.

bevindingen visitatieteam

We hebben gemerkt dat er veel tijd wordt gestoken in gesprekken over gevoelens en belevenissen van de kinderen. We zagen ook dat de kritische houding van kinderen t.a.v. hun eigen werk nog aandacht behoeft. Zie hiervoor **aanbeveling 2**.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

Waar staan we:

Het afgelopen jaar is er veel gesproken over het functioneren van het team en ieders rol in het geheel. Er is sprake van grote onderlinge betrokkenheid en er is een open cultuur. De school heeft de laatste jaren te maken gehad met veel wisselingen in het team. De school kreeg in juni 2018 te horen dat ze in 2020 moesten sluiten. Dit besluit is herzien in november 2018.

Er is een directiewisseling geweest en is er een locatieleider aangesteld. Als we praten over verantwoordelijkheid en vertrouwen, dan is het begrijpelijk dat dit voor het team erg lastig is geweest in het kader van een mogelijke sluiting van de school en alle wisselingen. Desalniettemin hebben de mensen van De Driebond zich met grote inzet geworpen op visieontwikkeling. Ze kijken naar hun eigen rol in het geheel, de rol van de leerling, de leef- leeromgeving en er zijn mooie stappen gemaakt richting uitdagend onderwijs voor onze leerlingen. We zijn tevreden over de ontwikkeling die we betreffende deze kernwaarde doormaken en beleven veel plezier aan het verder uitwerken en verfijnen hiervan.

bevindingen visitatieteam

Er heerst een goede sfeer binnen het team en ook ouders geven aan dat er een positieve vibe heerst. We hebben gezien dat het team erg druk geweest is met een stuk visieontwikkeling. We hebben hier uitgebreid over gesproken en doorgevraagd. Er zijn veel stappen gezet en iedereen staat hierachter en wordt hierin meegenomen. Nu moeten deze stappen nog geïmplementeerd worden in de groepen.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

- We geven op De Driebond de leerlingen zoveel mogelijk eigen verantwoordelijkheid. Taaktijd leent zich daar goed voor.
- Leerlingen denken na over hun uitdagingen (wat wil ik leren, wat wil ik ontwikkelen) en nemen deze leervragen mee in hun eigen werk en keuzewerk.
- Onze leerlingen lossen zoveel mogelijk hun eigen vraagstukken op. De kinderen worden gestimuleerd eerst hun vraag aan het maatje/ binnen de tafelgroep te stellen en daarna pas aan de leerkracht (indien nodig).
- Zelf nakijken krijgt steeds meer een plek in het zelfstandig werken. Vanaf groep 4 starten de leerlingen met het eigen werk nakijken.
- Onze leerlingen kunnen omgaan met uitgestelde aandacht in een doorgaande lijn vanuit het gebruik van het stoplichtprincipe i.c.m. een kleurenklok of time-timer en op individueel niveau met de dobbelsteen.
- Aan de hand van het gebruik van de kleuren van de planning krijgen onze leerlingen inzicht in de vorderingen van de weektaak.

- Na de beëindiging van de weektaak wordt er een beroep gedaan op zelfreflectie: hoe is het gegaan, waar ben ik tevreden over, wat wil ik volgende keer anders doen, hoe ziet het werk eruit? Heb ik mijn doel(en) bereikt? Leerlingen denken hier zelf over na, praten hier samen over en praten er met de leerkracht over. Er worden allerlei verschillende werkvormen gebruikt voor het evalueren en reflecteren (kaartjes, dobbelsteen, interview).
- In de onderbouw hangen dagritmekaarten om de indeling van de dag aan te geven. Zo krijgen de leerlingen zicht op een dagindeling en ervaart een leerling hoe de lengte van de dag zich verhoudt tot activiteiten. De leerling kan zelf zien wat de volgende activiteit is en hoeft dit niet aan de leerkracht te vragen. In de onderbouw werken we ook met het digitale planbord.
- Materialen en kisten hebben binnen de klas een vaste plek, leerlingen kunnen zelf hun materiaal pakken.

bevindingen visitatieteam

Bovenstaande hebben we gezien in de groepen. De eerste twee punten hebben we wel bevestigd, maar geen antwoorden gekregen die in samenspraak zijn met bovenstaande beschrijving. Het taakwerk is nog erg leerkrachtgestuurd en de leervragen hebben we niet kunnen ontdekken. Ook zien we niet veel differentiatie in de taak. Zie **aanbevelingen 2 en 3**.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

- We proberen onze leerlingen zoveel mogelijk de verantwoordelijkheid te geven. Wat ze zelf kunnen, doen ze ook zelf. We leren onze leerlingen:
  - Eerst proberen het zelf op te lossen.
  - Lukt dat niet, vraag het een ander.
  - Komen jullie er samen niet uit, vraag het dan aan de leerkracht.
- De leerkracht schept voorwaarden om leerlingen zelfstandig te laten zijn, rekening houdend met de leermogelijkheden, de verschillende niveaus en verschillend gedrag van de leerlingen.
- De leerkracht stimuleert en ondersteunt de initiatieven van leerlingen. Dit betekent ook dat er daardoor wel eens een verschuiving in de dagplanning plaatsvindt.
- De leerkracht volgt de leerlingen tijdens gebruik van de weektaak, evalueert continu en stuurt waar dat nodig is.
- De leerkracht geeft de leerlingen regelmatig de vrijheid om alleen of samen aan een oplossing te werken.

- Een leerkracht die de Daltonopleiding doet experimenteert met een open weektaak. De leerlingen beschrijven daarin naderhand ook wat ze geleerd hebben.
- Verhalend Ontwerp (Steve Bell) biedt onze leerlingen prachtige kansen om zelfstandig en betrokken aan de slag te gaan, om kwaliteiten te ontdekken en talenten te benutten.

bevindingen visitatieteam

Bovenstaande hebben we gezien, gelezen in het daltonboek en bevestigd. Zoals ook bij leerlingniveau aangegeven, mogen leerkrachten vertrouwen hebben in de keuzes van de leerlingen.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

Waar staan we:

- We werken vanuit inhoud en visie. We stellen onszelf steeds de vraag: waarom?
- We zetten elkaars kwaliteiten in. Dat kan bijvoorbeeld door iemand te vragen mee te denken over bepaalde onderwijssituaties of een gesprek met ouders. Maar dat is ook te zien in de aankleding van het gebouw en het creëren van een rijke leeromgeving. Zo zijn er bijvoorbeeld een mooie muziekhoeke en een Engelse hoek ontstaan.
- We implementeren nieuwe werkvormen waarin mensen vrijheid voelen om eigen keuzes te maken en eigen creativiteit in te zetten.
- We hebben aandacht voor de komst van nieuwe collega's. Sinds dit schooljaar zijn er twee nieuwe leerkrachten zonder een achtergrond binnen het Daltononderwijs in het team. Hen wordt goed uitgelegd wat het idee achter de onderwijsinhoud, werkvormen en organisatie is. Door de vragen die zij stellen en de mooie dingen die zij uit andere vormen van vernieuwingsonderwijs meenemen, ontstaan er nieuwe initiatieven en komen er prachtige gesprekken op gang.
- Twee leerkrachten zijn vrijgesteld (twee dagen in de week en een halve dag in de week). Zij zijn de deelcoördinatoren en verantwoordelijk voor de implementatie van de leerlijnen Digitale Geletterdheid, Kunst en Cultuur en Engels. Het gaat hier om de doorgaande lijn van PO naar VO.
- Op dit moment volgt een leerkracht de Daltonopleiding.
- Leerkrachten kunnen zich voor verschillende scholingen aanmelden. Denk dan aan 'Met Sprongen Vooruit' en deelname aan het aanbod van de O2G2-Academie.
- Doordat er zoveel belangstelling was voor de workshop 'creatief denkproces' is deze op school gegeven aan het gehele team.

- De scholingen zijn bedoeld voor eigen ontwikkeling, maar dienen ook altijd het schoolbelang.

bevindingen visitatieteam

Dit hebben we gelezen, bevraagd en teruggehoord van team, ouders en bovenschools bestuur. Er moet echter nog een slag (in de praktijk in de groepen) gemaakt worden m.b.t. de uitwerking van de visie van het team.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwalen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

- Leerlingen zijn van nature nieuwsgierig. Door te werken aan verschillende leerlijnen binnen een betekenisvolle context, merken we betrokkenheid bij elkaar en de leerstof.
- In de groepen hangen de maatjes zichtbaar op het maatjesbord, dit wordt regelmatig gewisseld. Gedurende de week werken leerlingen met dit maatje of een ander uit de tafelgroep.
- Leerlingen vinden het vanzelfsprekend dat zij opdrachten doen in duo's, groepjes of met de gehele groep.
- Leerlingen helpen elkaar, en werken samen. Dit geldt voor alle vakgebieden. Het samenwerken wordt ook besproken en geëvalueerd. In sommige groepen wordt soms uitgespeeld hoe samenwerking kan verlopen. Voor de groep wordt bijvoorbeeld het partnerdictee geïllustreerd door twee kinderen, de rest van de groep observeert en geeft feedback.
- Als afsluiting van een periode verhalend ontwerpen, werken de groepen aan mooie presentaties voor ouders.

Ontwikkelpunt:

Op termijn zouden we graag meer tutoractiviteiten willen organiseren. Ruimte en werkplekken leveren nu vaak praktische problemen op. In de nieuwe school willen we graag groepen aan elkaar koppelen en werken aan gezamenlijke activiteiten met als doel de betrokkenheid van leerlingen bij andere groepen te bevorderen en samenwerking groepsdoorbrekend plaats te laten vinden.

bevindingen visitatieteam

We hebben samenwerkvormen gezien. De samenwerking met de kleutergroep blijkt lastig door de verschillende locaties. We hebben samenwerkvormen bij de spellinglessen en het keuzewerk gezien. Zie voor verdere verdieping in samen leren ook **aanbeveling 1**.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

- De leerkrachten hebben oog voor elkaar en voor de leerlingen.
- Op De Driebond wordt de didactiek van samenwerkend leren ingezet als doel op zich bij spelling. Aan iedere instructieles is een partnerdictie gekoppeld. De verwerkingsles bestaat uit een coöperatieve werkvorm. Het coöperatief leren krijgt net zoveel aandacht als de daadwerkelijk te implementeren spellingcategorie.
- We zijn tevreden over de herstart van de leerlingenraad. Door de vele wisselingen was deze raad beetje in het 'slop' geraakt. Sinds januari is het weer opgepakt. Van leerkrachten wordt verwacht dat zij een actieve rol spelen bij de begeleiding van de klassenvertegenwoordigers van de leerlingenraad.

bevindingen visitatieteam

Tussen leerkrachten is er veel samenwerking. Bij de kinderen zien we samenwerkvormen bij spelling. In andere groepen geven leerkrachten en kinderen aan dat samenwerkvormen niet structureel worden toegepast. Leerlingenraad is aanwezig en vergadert maandelijks over activiteiten.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samenleven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

Waar staan we:

- We leren van en met elkaar.
- Er is binnen het kleine team veel ruimte voor collegiale consultatie. Situaties of zorgen worden snel besproken en er wordt met elkaar meegedacht.
- We zijn een 'Vreedzame School'. Er is continu aandacht voor groepsvorming en samenwerking.
- In de pauzes spelen leerlingen van verschillende leerjaren door elkaar.
- De Driebond participeert in de Regio Dalton.

- De Driebond werkt samen met andere scholen aan de uitwerking van drie leerlijnen: Digitale Geletterdheid, Engels en Kunst en Cultuur.
- Deelcoördinatoren van de verschillende leerlijnen werken samen met het team aan verschillende ontwikkelingen op school.
- Binnenkort wordt de klasse!box geïntroduceerd. Dit is een kist met daarin ruimte voor opmerkingen en complimenten en vragen. Het is een leermiddel en werkwijze om democratie in de klas te oefenen.

Ontwikkelpunt:

Samenwerking met de opvang vraagt aandacht nu we op een andere locatie zitten met onze kleutergroep.

bevindingen visitatieteam

Binnen het team is er veel samenwerking bij verdere ontwikkeling van de onderwijsvisie. Er zijn veel dingen op poten gezet die in de praktijk nog geïmplementeerd moeten worden.

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

- De leerlingen maken een planning middels de dagkleuren. Hieraan zien de leerlingen ook of ze op schema lopen of dat ze aan moeten passen.
- Leerlingen weten wanneer en waarom ze meedoen aan bijvoorbeeld verlengde instructie.
- Leerlingen reflecteren tussentijds doordat zij hun werk zelf nakijken en daar vervolgacties op baseren. *Dit vraagt nog wel veel oefening.*
- De leerlingen reflecteren tussentijds en aan het einde van de week middels vraagkaartjes, interview, vragen op een bal, petje op en petje af. Hier worden in de verschillende groepen verschillende vormen voor gebruikt.
- Een leerkracht die de Daltonopleiding doet, experimenteert met een open weektaak. De leerlingen beschrijven daarin naderhand per onderdeel ook wat ze geleerd hebben.
- Tijdens de lessen van De Vreedzame School, in groeps gesprekken en individuele gesprekken reflecteren leerlingen op hun gedrag.

Ontwikkelpunt:

De cyclus van reflecteren vraagt aandacht. Er wordt veel energie in gestoken, maar wordt soms nog te weinig teruggezien in leerlinggedrag. Het werkt goed op de vaste momenten tussen maatjes, in het tafelgroepje, of in gesprekken met de gehele groep.

Maar het reflecteren heeft tot doel dat het uiteindelijk iets van de leerlingen zelf wordt. Dat ze deze vaardigheid ook inzetten op andere momenten als dit niet gestuurd wordt, bijvoorbeeld in een discussie over spelregels tijdens het buiten spelen.

Ook is er een groep leerlingen waarbij de werkhouding aandacht vraagt. Doordat sommige leerlingen het lastig vinden zichzelf aan te sturen, ze moeite hebben met het zien van een eigen aandeel en eigen verantwoordelijkheid, is reflecteren voor hen een ingewikkelde vaardigheid. We zijn in sommige situaties nog zoekende hoe bepaalde (werk)'problemen' de uitdaging van de leerling zelf wordt en niet van de leerkracht. Soms is er al heel veel verdiepend gesproken met een leerling over dit onderwerp, heeft het steeds feedback gehad en handvatten gekregen, maar blijft de werkhouding toch een aandachtspunt. Wat is er dan precies voor nodig de leerling zodanig te begeleiden en stimuleren dat hierin een kanteling wordt gemaakt?

bevindingen visitatieteam

We zien dat kinderen zelf nakijken. We hebben ook gezien dat leerkrachten gesprekjes voeren over het gemaakte werk. We zien niet overal dat kinderen zelf keuzes kunnen maken over het al dan niet volgen van instructies. Het reflecteren aan het begin en eind van de week hebben we niet gezien.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

- Leerlingen helpen elkaar, werken samen. Dit geldt voor alle vakgebieden. Het samenwerken wordt besproken en geëvalueerd. In sommige groepen wordt soms uitgespeeld hoe samenwerking kan verlopen. Voor de groep wordt bijvoorbeeld het partnerdictee geïllustreerd door twee kinderen, de rest van de groep observeert en geeft feedback.
- Als de dag of weektaak niet af is, wordt de reden daarvan met de leerling onderzocht. Samen wordt gezocht naar een oplossing.
- Met de implementatie van de nieuwe spellingaanpak, komt de IB'er samen met de onderwijsadviseur op groepsbezoek. Hieruit volgt een terugkoppeling. Deze zorgt voor behoud van al het goede dat al gedaan wordt en waar nodig wordt er verfijnd en bijgesteld.
- De rapporten zijn dit schooljaar aangepast. Er is nu veel meer ruimte voor de leerkracht om aan het kind te schrijven en daarin te reflecteren op alle gebieden. Er zijn positieve reacties gekomen. Ouders ervaren dat hun kind echt in totaliteit gezien wordt. *Het huidige rapport is geen eindproduct, er wordt over gesproken of we op termijn toe gaan werken naar een portfolio.*
- Vanaf groep 6 worden rapporten met de leerlingen en hun ouders, samen besproken. *Er wordt over nagedacht of het bespreken van het rapport ook in andere groepen gedaan gaat worden.*

Ontwikkelpunt: het stellen van goede reflectievragen is een vak apart. Ook voor het voeren van diagnostische gesprekken is bepaalde kennis vereist. Er zitten in het team mensen die dit vanuit ervaring of door bepaalde eigenschappen goed kunnen, maar het is ook een onderwerp waar gezien de snelle ontwikkelingen extra aandacht voor moet zijn.

bevindingen visitatieteam

In de weektaken hebben we niet veel samenwerktaken gezien. Er wordt op verschillende manieren omgegaan bij het afronden van de weektaak. De reflectie is nog veel vanuit de leerkracht (zie rapport). Mooi initiatief om de gesprekken met zowel kind als ouders te voeren.

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

Waar staan we:

- Het Daltonboek, de visieborden, gesprekken over visie en onderwijsinhoud, bieden ons mooie kansen om te reflecteren op onze ontwikkeling.
- We reflecteren tijdens bouwoverleg, teamoverleg, margedagen en tijdens vele momenten tussendoor. In ons kleine team wordt na schooltijd in de teamkamer veel onderling uitgewisseld. Mensen leggen situaties aan elkaar voor en vragen elkaar om feedback.
- Tijdens het maken van de groepsplannen en tijdens het analyseren van onze opbrengsten, reflecteren we individueel en op teamniveau. De opbrengsten worden altijd met het gehele team besproken. Hiervoor wordt een margedag ingepland, zodat er veel tijd en ruimte is voor uitwisseling. Men bespreekt welke interventies goed hebben gewerkt en wat ontdekkingen zijn in de groep. Collega's passen dit vervolgens ook toe in hun eigen groep om te bekijken hoe bij hen het effect is. Daarnaast is er natuurlijk ruimte om uit te wisselen wat er juist moeizaam is verlopen en wordt er gezamenlijk geanalyseerd. Wat is de oorzaak van een bepaalde tendens?
- Er zijn nieuwe inhoudelijke werkgroepen, zoals bijvoorbeeld werkgroep spelling, wereldoriëntatie en rapportage. In deze werkgroepen worden inhoudelijke discussies gevoerd, worden nieuwe werkwijzen ontwikkeld en ook praktisch nieuwe materialen gemaakt. Alle ontwikkelingen worden teruggekoppeld aan de rest van het team en er wordt altijd geëvalueerd.
- Na afloop van een groepsbezoek en de afname van de kijkwijzer wordt een reflectiegesprek gehouden.
- Deelcoördinatoren delen hun kennis en reflecteren daarover met het team.
- Het schrijven van het nieuwe schoolplan wordt gedegen aangepakt in samenwerking met een extern deskundige. Het team heeft een belangrijke rol ten aanzien van het schoolplan. Tijdens een teamvergadering wordt er een sterkte-zwakke analyse gemaakt op schoolniveau en teamniveau. Directie en IB brengen de gehele basiskwaliteit in beeld.

We zijn er trots op dat we de schoolontwikkeling, na een lastige periode, samen weer oppakken.

We voelen ons fijn binnen de open cultuur waarin reflectie een grote plaats heeft.

bevindingen visitatieteam

Er wordt in het team veel gereflecteerd. Op handelen in de klas, coaching van elkaar, verschillende werkgroepen en visieontwikkeling.

5. Effectiviteit / doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

- De leerlingen weten wat ze leren bij de opdrachten op hun taak.
- Zelf nakijken zorgt ervoor dat leerlingen inzicht krijgen in of ze hun doel bereikt hebben. Ze kunnen direct anticiperen op hun resultaten. *Dit vergt nog wel aandacht, zoals al eerder is omschreven.*
- De weektaak en dagplanning geven overzicht en richting, waardoor de leerlingen hun taaktijd goed kunnen inplannen en uitvoeren.
- Er wordt veel gebruik gemaakt van stappenplannen.

bevindingen visitatieteam

De leerlingen werken aan taken. Wij twijfelen (nadat we kinderen hierover bevroegd hebben) of ze ook het doel achter de taak kunnen benoemen. Wat leer je van deze opdracht? Zie hiervoor **aanbeveling 4**.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

- De leerkracht heeft vaste momenten gecreëerd voor de instructie. De leerlingen weten dus van tevoren wanneer er aan een taak gewerkt kan worden en wanneer de (extra) instructies zijn. De kleuren van de dag zijn hierbij een hulpmiddel. De leerkracht heeft een planning op het whiteboard staan.
- De leerkrachten hebben overzicht over de jaarplanning en de bijbehorende lesstof. Er wordt gelet op een goede verdeling van de lesstof over het hele jaar.
- Er zijn instructiemomenten, momenten om zelfstandig te verwerken, momenten van spel en ontspanning, momenten van gesprek in de kring. Er zijn projecten, verhalend ontwerpen, er is beeldende vorming. Thema's worden uitgediept. Die afwisseling zorgt voor een dynamische rijke leeromgeving.
- Cito LOVS is aangeschaft om zodoende dieper te kunnen analyseren en daardoor beter passende interventies te bedenken.
- Lesdoelen worden benoemd en hangen ook zichtbaar in de groep.
- De leerkracht zorgt voor een passend aanbod. Leerlingen die aan bepaalde groepsdoelen niet toekomen, hebben individuele doelen. Deze staan beschreven in de groepsplannen. In het keuzewerk zit differentiatie.
- Een leerkracht heeft tijd gekregen om leerlingen die extra uitdaging nodig hebben, dit ook daadwerkelijk te geven. Eerst was dit een 'plusgroep' die als groep bijeen kwam. Sinds dit schooljaar is er nog betere afstemming op individuele onderwijsbehoeften. Bepaalde leerlingen krijgen/kiezen een gezamenlijke opdracht om aan te werken. Na een start waarbij ze begeleiding krijgen, moeten zij ook binnen hun taaktijd zelfstandig verder werken aan deze opdracht.

Aandachtspunt: Het steeds doelmatiger moeten werken geeft ook werkdruk en kan het gevoel geven in een strak patroon te zitten. We willen ook ruimte hebben voor 'onverwachte' activiteiten. Deze maken ons onderwijs juist zo aantrekkelijk en de leerlingen betrokken en gemotiveerd.

bevindingen visitatieteam

In het keuzewerk hebben wij de differentiatie niet kunnen ontdekken. Ook hebben we de extra uitdagingen voor de kinderen niet gezien in de taak. Zie ook **aanbeveling 3**.

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Waar staan we:

De school heeft vervelende jaren beleefd. Veel wisselingen van personeel, zowel leerkrachten als ook directie, dreiging van sluiting door terugloop van leerlingen en door de bouw van een nieuwe school in de buurt van onze mooie Daltonschool. Kortom: een nare tijd, hetgeen veel gevraagd heeft van het team. Ondanks bovenstaande is het team zich blijven inzetten voor goed Daltononderwijs.

Begin 2018 is er een nieuwe start gemaakt met de ontwikkeling van een visie op onderwijs. De kernwaarden van Dalton zijn leidraad voor de verdere ontwikkeling.

- Margedagen, team-overleggen, ons Daltonhandboek, de jaarplanning, dragen bij aan het werken aan effectiviteit en doelmatigheid binnen ons onderwijs.
- Er wordt gewerkt aan doorgaande leerlijnen Engels, Digitale Geletterdheid en Kunst en Cultuur. Het werken aan deze doorgaande leerlijnen motiveert en inspireert.
- Het werken met onze visieborden maakt dat we steeds opnieuw terug kunnen vallen op onze visie. We willen de inhoud van deze borden graag toelichten tijdens het visitatiebezoek. Ze geven ons een mooie richting voor de volgende stappen in de ontwikkeling van onze Daltonschool. Tevens dienen ze ook als startdocumenten voor het onderwijs in onze nieuwe schoolgebouw. De nieuwe school zal in augustus 2020 in gebruik worden genomen.

bevindingen visitatieteam

Het team is structureel bezig met visievorming en duidelijk vanuit de why. We merken dat er nog tijd nodig is om deze visie te implementeren in de dagelijkse onderwijspraktijk, de how en what uit te werken binnen een doorgaande lijn.

Borging als voorwaarde

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

Waar staan we:

- Ons Daltonboek dient als uitgangspunt voor het werken vanuit de kernwaarden van Dalton. Hierin wordt ook beschreven hoe de aansturing verloopt, wie welke taken heeft.
- De Daltoncoördinatoren verwerken de afspraken die we maken in ons Daltonboek.
- De Daltonvisie staat uitgeschreven in onze schoolgids en op de website.
- Onze visieborden zorgen ervoor dat we steeds mooie gesprekken blijven voeren over onze visie en werkwijze.

Dit vanuit:

- de leerling centraal
- de inzet van het personeel
- de inrichting van de leef- en leeromgeving
- de organisatie van ons onderwijs
- We bespreken de ontwikkelingen die we maken met ouders en in de toekomst ook in de leerlingenraad.
- Op individueel niveau kunnen leerkrachten de Daltonopleiding doen.
- Onze Daltoncoördinatoren bezoeken de Daltonbijeenkomsten, Regio-overleg samen met de directie van de school.

We willen nieuwe onderwijsinzichten implementeren in ons Daltononderwijs. We hebben een nieuwe start gemaakt in 2018 toen bleek dat we konden blijven bestaan en verheugen ons op het nieuwe schoolgebouw waar we onze visie verder terug kunnen laten zien in ons onderwijs.

De nieuwe schoolplanperiode biedt ons goede kansen om onze ontwikkelingen in de juiste volgorde te implementeren in ons onderwijs. We vragen hierbij de hulp van een extern deskundige. Wat we doen, willen we goed doen en direct meenemen in de PDCA-cyclus. Gekoppeld aan dit schoolplan werken we met een jaarplan en een schoolgids.

De rol van onze MR is in de ontwikkeling van De Driebond een belangrijke. Zij worden in de planvorming meegenomen. Daarnaast zijn alle ouders ook uitgenodigd voor een extra inhoudelijke ouderavond. Tijdens deze avond is er gesproken over de rol van de leerkracht, de organisatie van ons onderwijs, de leerling centraal en de rijke leeromgeving. Ouders hebben deze bijeenkomst als zeer prettig ervaren. Suggesties van ouders zijn meegenomen in ons denken. Ook bij de schoolplanontwikkeling worden ouders betrokken.

bevindingen visitatieteam

Het bouwwerk staat in de steigers. We zien borging in de verschillende documenten. Nu is het zaak om ervoor te zorgen dat de visie zichtbaar wordt in de groepen en de dagelijkse gang van zaken.

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

Wat we merkten gedurende de visitatiedag, is een gedegen visie op onderwijs. Deze is in theorie door het team uitgedacht, maar nog in de beginfase van implementatie. We zien goede dingen die nog verder gestalte moeten krijgen. Er worden ook "proeftuintjes" opgezet, bijvoorbeeld het werken vanuit doelen op de taakkaart in groep 5. We zien genoeg potentie om vertrouwen te hebben in de "daltontekomst" van deze school.

Uit de gesprekken met leerlingen

De leerlingenraad bestaat uit leerlingen uit groep 3 t/m 8. De leerling in groep 7 gaat in opleiding om het voorzitterschap en notuleren te leren, daarom blijft deze leerling ook in groep 8 in de leerlingenraad. Wegens doublure zitten er nu 3 leerlingen uit groep 8 in de leerlingenraad.

De leerlingenraad wordt samengesteld uit leerlingen die in elke groep zijn verkozen. Ze moeten eerst presenteren aan de klas, waarom zij graag in de leerlingenraad willen en welke ideeën zij hebben voor de school. Het stemmen in de klassen gaat wisselend, hier zijn geen duidelijke afspraken over. Alleen de leerling uit groep 3 is gekozen door de juf.

De leerlingenraad komt maandelijks bij elkaar, op vrijdag onder schooltijd. Ze mogen dan aangeven of er nog spullen nodig zijn of dat er nog iemand een leuk idee heeft. Zo hebben ze bijvoorbeeld aangegeven dat het schuurtje opgeruimd moest worden, hier is uiteindelijk (na overleg in de klassen) een opruimschema voor gekomen. De leerlingen geven ook aan dat sommige wensen (schrijven van een brief naar de gemeente vanwege de poep op het veldje) worden uitgesteld.

De kinderen overleggen soms van tevoren in de klas of er nog ideeën zijn. De ene keer komt dit vanuit de leerling, de andere keer vanuit de leerkracht en soms gebeurt het niet. Er zijn hier geen duidelijke afspraken over. Wel spreken de leerlingen over een schriftje.

De leerlingen vinden het erg leuk dat ze mee mogen helpen met het schoolfeest. Ze bedenken ideeën (bespreken dit met de klas), kiezen het thema en bedenken wat er allemaal moet gebeuren. De OR zorgt dan voor de praktische zaken als huur en klaarzetten materiaal.

De kinderen vinden het fijn dat er veel creativiteit, als knutselen en muziek op school is. Ze vinden dat de school zorgt voor genoeg materiaal. De kinderen voelen vrijheid, zo mogen ze zelf nieuwe schriften of een linaal pakken wanneer dit nodig is.

Dat ze hun weektaak mogen inplannen vinden ze ook fijn. Ze mogen zelf kiezen wat je wanneer mag maken. In de les zeggen sommige juffen dat je aan het werk mag wanneer je het snapt, of dat sommige kinderen niet mee hoeven te doen. Bij een nieuwe les moet je altijd meedoen. Wanneer je niet mee hoeft te doen heb je extra taaktijd, maar je moet wel dezelfde opdrachten maken als de andere kinderen met de juf maken.

De kinderen hopen dat het nieuwe schoolgebouw zorgt voor meer ruimte in en om de school. Ze hopen op een grote (poepvrije) buitenspeelplek met speelmogelijkheden als een speeltuin. Ook hopen ze dat de leuke activiteiten als een pyjamadag blijven bestaan. Ze zouden het fijn vinden als er meer uitdaging wordt geboden en bijvoorbeeld de plusgroep (weer) wordt gestart.

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

De kleutergroep zit als enige in een apart gebouw, gelukkig is dit dichterbij dan voorheen, maar het voelt als een eilandje en de makkelijke samenwerking en betrokkenheid wordt hierin wel gemist. Mogelijkheden tot samenwerken met anderen zoals de kinderopvang zijn hierdoor wel aanwezig, maar dit moet nog opgezet worden.

Het team geeft aan eerlijk naar elkaar te zijn. Ze hebben een lastig traject gehad, maar hierdoor wel naar zichzelf kunnen kijken en zaken zijn uitgesproken naar elkaar. Er is een open houding, waarin de collega's elkaar bevragen, waarom doe je de dingen die je doet, waaruit blijkt dat je dat doet en elkaar voorzien van opbouwende tips. Daarnaast durven collega's zich ook open op te stellen door de ander te vragen naar feedback.

Er is een sterke en zwakte analyse gemaakt en besproken, dit vormt de basis voor het nieuwe schoolplan die nu wordt samengesteld.

Taakgerichtheid op school is groot. Leerlingen weten wat er van hen verwacht wordt en wat ze moeten doen, ze zijn hier bewust van. De focus van de leerlingen op doelen, leren en werken is groot. Er is veel structuur in school aanwezig, maar tegelijkertijd is het fijn dat leerlingen wel ruimte voelen. Die balans moet soms naar gezocht worden.

Parels die door het team genoemd worden:

- Samenwerken tussen de leerlingen.
- Groepsdoorbroken werken met keuzewerk, workshops tussen leerlingen onderling.
- Reflectie, tijdens uitgestelde aandacht, maar ook kringgesprekken zijn diepgaand op gevoel e.d.
- Samenwerking binnen het team, meedenken met de visie, samen werken naar een doel, meedenken met elkaar, zaken samen oppakken.
- Alles reflecteren vanuit de "why", er is nu een eenheid, vanuit een gezamenlijke visie. Langzaamaan wordt dit nu naar buiten uitgedragen, daardoor is nog niet alles zichtbaar in de praktijk.

- Als team, als leerkracht werken vanuit de “why”, de laag eronder en niet alleen een “trucje” uit willen oefenen. Werken vanuit een fundament en visie, daarom ook niet te snel willen en goed na denken over wat er wordt gedaan.
- De betrokkenheid en inzet in het team, de wil en verbondenheid met de kinderen is er altijd geweest en is er nog steeds heel sterk!

Uit de gesprekken met de schoolleiding

De school heeft een (redelijk nieuwe) bovenschools directeur en een (redelijk nieuwe) locatieleider/IB'er die dagelijks aanwezig is. Er zijn 2 daltoncoördinatoren die al een aantal jaar op de Driebond werkzaam zijn.

Het school en vooral het team heeft een moeilijke periode gehad. In de samenwerking met de vorige directie was weinig mogelijk met betrekking tot (dalton)ontwikkeling. Er was geen dialoog, maar wel veel opgelegde werkzaamheden/opdrachten. Met de komst van de nieuwe directeur en even later locatieleider/IB'er, is er begonnen met het creëren van een gezamenlijke visie. Deze vraag kwam volledig vanuit het team. Ondanks de onzekerheden met betrekking tot de mogelijke sluiting, maar vooral na definitief was dat de school toch mocht blijven bestaan is er hard gewerkt om aan een fundament te werken. Waar doen we het allemaal voor, waarom willen we de dingen zo doen, wat vinden we belangrijk. Hierin zijn de kernwaarden van Dalton meegenomen. Er ligt een mooie visie klaar, die teambreed gedragen wordt omdat het vanuit het team komt. De mogelijkheden in dit gebouw zijn beperkt, vandaar dat er ook veel gedacht wordt in meerjarenplannen, omdat de uitvoering in het nieuwe gebouw anders zou zijn.

Zowel directie als team vinden het belangrijk om, ondanks de grote inzet en wil van het team af en toe pas op de plaats te maken. Zowel om op de werkdruk te letten als op ervoor zorgen dat er continu vanuit de why en vanuit de gezamenlijke visie keuzes worden gemaakt.

Het team is een mooie basis aan het uitwerken die nu langzaam uit gaat vloeien in de praktijk, maar dit heeft tijd nodig.

Uit de gesprekken met ouders

We hebben gesproken met 3 betrokken ouders, waaronder een OR lid en een MR lid. Deze ouders hebben kinderen in de groepen 1 t/m 5 en een komende instromer.

De ouders geven aan dat ze voor de Driebond hebben gekozen omdat het een dorpsschool is, het voelt gemoedelijk, veilig en overzichtelijk. Ze hebben bewust gekozen voor een kleine school.

De schrik was groot toen het bericht kwam dat de Driebond zou sluiten. Er heerste onrust en grote vraag. Vandaar dat ouders een comité hebben opgericht om alles uit te zoeken en de gemeente te overtuigen om het bestaansrecht van de Driebond niet op te geven. In het dorp is wel een MFC, maar geen middenstand waardoor de school voor verbinding en nieuwe gezinnen zorgt. Ouders zouden daarbij overstappen naar een school in Meerstad, wat op een afstand van 5 kilometer ligt. Ouders geven aan dat de aangekondigde sluiting van invloed is geweest op het leerlingaantal, groep 2 heeft 5 leerlingen, maar nu stromen de aanmeldingen weer binnen (groep 0-1 bijna 25).

Ouders geven aan dat ze niet bewust voor daltononderwijs hebben gekozen, maar bij het kiezen van de school wel hebben verdiept in dit onderwijs en het aansloot bij hun wensen.

De individuele aandacht, het koppelen van maatjes, diverse werkplekken en stille plekken, zelf keuzes kunnen maken, kijken naar wat past bij het kind en wat het nodig heeft zijn punten die als prettig worden ervaren.

De kinderen hebben het naar hun zin met de werkwijze, het zelf organiseren, het reflecteren en evalueren en er heerst een goede sfeer.

Ouders worden goed op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen van de school.

Er zijn veel wisselingen geweest, maar het voelt nu stabiel aan. Volgens ouders heeft het team weer plezier, hebben ze er zin in en zijn ze hard aan het werk en er heerst een positieve vibe. Met enthousiasme wordt er bijvoorbeeld gewerkt aan het verhalend ontwerp waarbij ouders goed op de hoogte worden gehouden en er is veel ouderbetrokkenheid. Dit is ook zichtbaar tijdens de presentaties.

Dankzij de kortere afstand met de 2^e locatie is er meer verbondenheid.

De ouders vinden het lastig om verbeterpunten voor de school aan te geven aangezien er al veel in gang wordt gezet. De school krijgt een nieuw gebouw waardoor alles straks weer op 1 locatie zal zijn, er zal meer ruimte zijn en dus ook mogelijkheden voor flexibiliteit. Het team gebruikt nu veel creativiteit, maar dit kost grote inspanning. Wat betreft ICT worden de zaken nu ook opgepakt, er was in het verleden bijvoorbeeld maar 1 iPad, maar dit wordt steeds beter. De communicatie naar ouders was weleens verwarrend, maar alles staat nu in mijnschool. Er is veel ouderbetrokkenheid en een goede communicatie en samenwerking tussen school en ouders.

Kinderen worden erg zelfstandig in het maken van keuzes, dankzij de weektaak en leren omgaan met verantwoordelijkheid. Als enige verbeterpunt wordt de differentiatie genoemd. Er is veel aandacht voor de gemiddelde leerling en de leerlingen die meer moeite hebben, maar de leerlingen die meer aan kunnen krijgen weinig aandacht en mogelijkheden geboden.

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuurslid: Theo Douma

We hebben gesproken met Theo Douma, bestuurder van O2G2, een grote koepel met VO, PO en SBO scholen binnen de gemeente Groningen, waar de Driebond een kleine basisschool van is. De Driebond is daarbij de enige kleine dorpschool binnen O2G2 en er zijn meerdere daltonscholen.

De afgelopen 5 jaar heeft het zwaard van Damocles boven de Driebond gehangen en dat is zichtbaar. De Driebond is in zijn ontwikkeling nog niet zo ver als de andere scholen binnen het bestuur, maar zijn nu wel aan een inhaalslag begonnen.

Mede dankzij de grote inzet van de ouders uit het dorp kan de school nu voortbestaan en krijgt een nieuw schoolgebouw. Het bestuur heeft hierin toegezegd financieel bij te dragen aan de ontwikkeling van de school. Dit is nu al duidelijk zichtbaar in bijvoorbeeld de fte van ruim 9 op een school van ongeveer 125 leerlingen. De heer Douma geeft aan dat deze steun de komende jaren zal blijven aangezien O2G2 graag ziet dat de Driebond blijft bestaan. Naast de ruime formatie wil het bestuur ook zorgdragen voor goede IT voorzieningen. Dit is ook toegezegd in de afspraken met ouders.

Het bestuur erkent dat de Driebond in het beginstadium staat van een doorstart. Er zijn veel wisselingen geweest waaronder een nieuwe directeur en locatieleider/IB, met daarnaast de bestaansvraag die een aantal jaar heeft bestaan. Tussen de vorige directie en het team was geen goede klik. Toch is ook voor het bestuur zichtbaar dat het team een grote inzet heeft. Ze hebben het nadeel de hoeveelheid taken over minder man te verdelen, maar tevens het voordeel van korte lijnen (ook met ouders).

Binnen het bestuur vindt samenwerking plaats op meerdere lagen. Natuurlijk onder directie, uitwisseling binnen schoolplanontwikkeling, maar er zijn ook diverse netwerken zoals het IB netwerk.

Binnen deze netwerken worden bijvoorbeeld gemeenschappelijke leerlijnen opgezet of afspraken gemaakt binnen de kwaliteitszorg.

Naast de onderlinge samenwerking staat het bestuur ook open voor andere samenwerkingen zoals IKC.

beoordeling

nr	Beoordelingskader	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*		x
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		x
2	Zelfstandigheid		x
3	Samenwerking	x	
4	Reflectie		x
5	Effectiviteit - doelmatigheid		x

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	We zien duidelijke vormen van samenwerking tussen leerkrachten - directie en ouders. Ook bij het keuzewerk en in de klas wordt samengewerkt, maar dit kan nog verdiept worden. Bijvoorbeeld door het meer toepassen van coöperatief leren en andere vormen van samenwerkend leren.

Nr. 2	Er wordt op verschillende manieren omgegaan met het wel of niet volgen van instructies. Geef kinderen meer verantwoordelijkheid en vertrouwen hierin. Dit biedt ook weer mooie reflectie-aanknopingspunten.
Nr. 3	We hebben veel uitdagend "plus"-werk in de school zien staan. Het verdient aanbeveling deze middelen structureel in te zetten in het taak-werk.
Nr. 4	De leerkrachten zijn in de schoolontwikkeling doelgericht bezig (het why van dingen). Bied de kinderen ook de mogelijkheid te werken vanuit doelen i.p.v. taken.

slotopmerkingen

Officieuze licentieverlenging voor 5 jaar.

Allereerst dank voor de gastvrijheid in jullie mooie oude gebouw en dank voor de aanwezigheid van iedereen!

We hebben een hardwerkend team gezien onder bezielende leiding van een nieuwe directeur en locatieleider/IB-er. Het team zit goed op één lijn. Er is een goede samenwerking en een fijne sfeer.

Wat een leuke kinderen en enthousiaste ouders die alles voor de school over hebben! Het bestuur staat achter jullie en is bereid de helpende hand toe te steken (financieel). De laatste 1,5 jaar is er een mooie ontwikkeling ingezet. Wij als visitatieteam hebben er alle vertrouwen in dat jullie doorgaan op de ingeslagen weg!

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum
		26-4-2019

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen **van de school zelf**. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de "slotopmerkingen" genoemd in het visitatieverslag.

Met plezier hebben we de visitatiedag voorbereid. In het maken van het dagrooster hebben we ons gehouden aan alle verplichte activiteiten/gesprekken, plus de tijden die daarbij genoemd werden (aangedragen in de officiële brief). We merkten tijdens het maken van het dagrooster dat het wel een strakke planning werd. Dit bleek op de dag zelf ook zo te zijn. We hebben ervaren dat bijvoorbeeld 15 minuten voor een gesprek met de leerlingenraad wel erg kort is. We herkennen de punten die de visitatiecommissie heeft aangedragen. We willen hen hiervoor bedanken en we zien mooie mogelijkheden de aanbevelingen onder te brengen bij de grote ontwikkelpunten voor de schoolplanperiode 2019-2023.

We kijken vol vertrouwen naar de toekomst!

Team De Driebond

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	We zien duidelijke vormen van samenwerking tussen leerkrachten - directie en ouders. Ook bij het keuzewerk en in de klas wordt samengewerkt, maar dit kan nog verdiept worden. Bijvoorbeeld door het meer toepassen van coöperatief leren en andere vormen van samenwerkend leren.
actie	Voor de komende vier jaar hebben we een aantal grote ontwikkeldoelen (streefdoelen) vastgesteld. Deze vormen de focus voor ons handelen in de jaren 2019-2023. Als één van de grote ontwikkeldoelen is gekozen: op onze school zetten wij samenwerking in als belangrijk middel om met en van elkaar te leren. De oriëntatiefase ten aanzien van coöperatief en samenwerkend leren is doorlopen, nu volgen de implementatiefase en borgingsfase. Met het implementeren van de nieuwe methodiek spelling hebben de coöperatieve werkvormen al een duidelijke plek binnen het lesaanbod. De komende planperiode worden de werkvormen binnen elk vakgebied geïntegreerd.
uitvoerenden	Directie en team.
tijdvak	Per schooljaar wordt een vakgebied centraal gesteld.
scholing/ externe ondersteuning	O2G2-academie en Slimmerwijs.
toelichting	
aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Er wordt op verschillende manieren omgegaan met het wel of niet volgen van instructies. Geef kinderen meer verantwoordelijkheid en vertrouwen hierin. Dit biedt ook weer mooie reflectie-aanknopingspunten.
actie	Binnen het teamoverleg als onderwerp uitgebreid bespreken en afspraken maken. Vrijheid in gebondenheid: keuzes maken waar de leerkracht regie heeft en waar de leerkracht juist loslaat en de leerling zelf keuzes kan maken. Huidig proeftuintje groep 5: leerlingen schrijven in eigen woorden op hun weektaak wat ze geleerd hebben, welk doel ze hebben ze bereikt. Leerlingen bepalen hun eigen beginsituatie aan de hand van levelkaartjes (beginner, doorgroeier, gevorderde en expert). Dit heeft consequenties voor het wel/deels/niet volgen van de instructie. Met het team bespreken of deze werkwijze ook in de gehele school opgepakt kan worden.
uitvoerenden	Team.
tijdvak	Start schooljaar 2019-2020.
scholing/ externe ondersteuning	Teamscholing feedback geven (a=afstemmen, b=benoemen, beweren, bevragen, c=checken en controleren).
toelichting	

aanbeveling 3. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	We hebben veel uitdagend “plus”-werk in de school zien staan. Het verdient aanbeveling deze middelen structureel in te zetten in het taak-werk.
actie	Het ontwikkelde beleid ten aanzien van meer- en hoogbegaafdheid evalueren binnen het team.
uitvoerenden	Team inclusief IB, AB’er van de school (specialist meer- en hoogbegaafdheid).
tijdvak	
scholing/ externe ondersteuning	Ondersteuning vanuit het KCOO, AB’er specialist hoogbegaafdheid.
toelichting	

aanbeveling 4. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	De leerkrachten zijn in de schoolontwikkeling doelgericht bezig (het why van dingen). Bied de kinderen ook de mogelijkheid te werken vanuit doelen i.p.v. taken.
actie	Huidig proeftuintje groep 5: leerlingen schrijven in eigen woorden op hun weektaak wat ze geleerd hebben, welk doel ze hebben bereikt. Leerlingen bepalen hun eigen beginsituatie aan de hand van levelkaartjes (beginner, doorgroeier, gevorderde en expert). Dit heeft consequenties voor het wel/deels/niet volgen van de instructie. De leerkracht van groep 5 heeft samen met de leerlingen een proces doorlopen om een voor de leerlingen goed werkende weektaak te ontwerpen. Naar aanleiding van deze ervaring wordt met de rest van het team besproken of deze werkwijze ook in de gehele school opgepakt kan worden.
uitvoerenden	Team.
tijdvak	Start schooljaar 2019-2020.
scholing/ externe ondersteuning	Expertise binnen school aanwezig.
toelichting	

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum
	directeur		24-05-2019
	visitatievoorzitter		3-6-2019

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van de NDV.